

גילויים נוראים מהאריז"ל לחזק אותנו עד כמה פועלים בהתפילות "שלא נענים" עליהם!

יש ענינים מאד יסודיים שמבוארים בספרי רבותינו אשר מפיחם אנו חיים, אולם לפעמים כאשר רואים בדבריהם נוסחאות השייכות לסתרי תורה, יכולים לסגור הספר עם הניגון "אין לי עסק בנסתרות" ולא נהנים מהאור הגדול הזורח מתוך דבריהם הקדושים, מאמרים ויסודות שיכולים להאיר עינינו בעבודתנו מדי יום ביומו. ואחד מן הדוגמאות האלו הוא מדברי התפארת שלמה השבוע שעומד על קושיא גדולה, ונעתיק הקושיות בלשונו:-

"אמר ר' חלבא א"ר הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו שנאמר וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר (תהלים קו, ל) ויעמוד פנחס ויפלל... והנה המפרשים העירו על ענין זה שאמר לו הקב"ה המכסה אני מאברהם והכוונה שהודיע אותו אלקים כי רצונו להפוך סדום, (א) ומה יצא מהודעה זו הרי לא פעל כלום שאחרי הודיעו כל זאת נהפכו הערים. (ב) עוד תמחו המפרשים איך יהיה באפשרי שאברהם אבינו יתפלל כל כך לפני הקב"ה ותפלתו ישוב ריקם כי לא הועיל כלום בתפלתו ומה נהיה מתפלתו אחרי שנהפכו הערים. (ג) גם למה נכתבה תפלתו בתורה אחרי שלא הועיל כלום. והוא מניעת הכבוד מאברהם אבינו עליו השלום ומה יצא מכל הפרשה הזאת מההודעה ומהתפלה.

והנה לפני שנמשיך בתירוץ, נתבונן בגודל הקושיא, כי הרי גם בגמ' ברכות איתא (כו:) רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום.. תניא כוותיה.. אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמד פנחס ויפלל. הרי נמצאו למדים כי בפרשת השבוע, ילפינן כי אברהם תיקן תפלת שחרית מתפלתו על סדום – והרי כנראה לא הועיל כלום בתפלתו! האם לכאן הא"ב של תפלה הוא כמש"כ בפרשת ואתחנן (דברים ד' ז') "כי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹקִים קְרִבִּים אֵלָיו פֶּה אֵלֶקְינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו" ו"המלך יענונו ביום קראינו", וא"כ האם זאת היא התפלה שילפינו מיניה שאברהם תיקן תפלת שחרית.

מן הנסיונות הגדולות להתפלל בכוונה

ויש להוסיף ולפרט כי אמנם זהו אולי מן המניעות היותר גדולות לכוון בהתפלה שלנו – והוא כי לא תמיד רואים האידך התפלה פועלת למעשה. ונוסיף, כי הנה יש כהיום מקומות שונות בעולם שרבים באים להתפלל ולהעתיך שם וזוכים לישועות גלויות, ורובם ככולם מרגישים האידך שהתפלה התקבלה והישועה קרובה לבוא, ואמנם רואים שבאים שם לאלפים ולרבבות מדי שנה בשנה. ואילו היינו זוכים אשר כל פעם שהיינו עומד בתפלה בכל מקום שהוא, בין בתפלת שמונה עשרה במשך השבוע, ובין כאשר פותחים תהלים ומוסיפים בקשה אישית ממנו יתברך לאיזה ענין שיהיה, או אפי' בלי "נוסח" מאנשי כנסת הגדולה או מדוד המלך, רק פונים אליו יתברך, באיזה שפה שיהיה "רבונו של עולם, אבי האהוב אותי יותר ממה שאוכל לשער, יש לי צרה פלונית או יש למישהו איזה ענין שצריך לישועה, בבקשה ממך אנא לעזור אותי, או לעזור אותו..". והיינו רואים מיד האידך שנענים והענין מסתדר – הרי בודאי לא היה לנו שום נסיון בכוונה בתפלה, כי היינו רואים בחוש האידך שמבקשים ומקבלים. אולם דייקא מחמת גודל ההסתרה פנים, וגופא בגלל שיכולים לבקש על איזה ענין במשך ימים ושנים, ולא רואים לפנינו שום ישועה, הרי זה גורם קושי לכוון כראוי.

אמנם יודעים מה שחז"ל מלמדים אותנו, כי לפעמים יכולים להתפלל תקט"ו תפילות, ובאמת חסר לנו רק תפלה אחת לפעול, וגם יודעים מה שחז"ל אומרים עה"פ (תהלים כ"ז, יד) קָהָה אֶל ה' חֲזַק וְיִצְאֶנְךָ לַבֶּצֶר וְקָהָה אֶל ה' – ומובא שם ברש"י – "וקוה אל ה' – ואם לא תתקבל תפלתך חזור וקוה", אולם בכל זאת החשכות מגדיל הנסיון. וכל אחד שעבר הנסיון הזה, שהרבה לבקש רחמים ותחנונים על החולה שיתרפא, או לישועה בענין שידוכים, או על קרובו שיחזור בתשובה או על כל הצרה שלא יהיה, ורואה האידך שלא זכה לפעול בקשתו (עדיין), יכול להבין גודל הקושי שיש בזה הענין. ולכן למה דייקא כאשר התורה הקדושה מגלים לנו התפלה הראשונה של אברהם אבינו, אשר ממנה לומדים שתיקן תפלת שחרית, יהיה כזה תפילה ש"לא הועיל כלום בתפלתו"!!

יסוד התירוץ

והנה התפארת שלמה ומאריך בסודות התורה, בענין ניצוצות הקדושות והגלגולים, אולם יסוד התירוץ הוא על דרך שמבואר גם בתורת רבי צדוק הכהן – והוא כי אף שלא רואים האידך שהתפלה הועילה, מ"מ כל אחד לפי דרכו מגלה לנו האידך שאמנם התפלה התקבלה ופעל נוראות באופנים שונים שאי אפשר לנו לראות מיד מול עינינו. ונמשיך בתירוץ של הפרי צדיק לפני שנשתדל להעתיק משנת התפארת שלמה בקצירת האומר, וז"ל רבי צדוק (פרשת וירא אות סוף ה') – "ובפסוק זה וישכם אברהם בבוקר אל

המקום אשר עמד שם שמה נלמד בגמרא שתיקן אברהם תפלת שחרית והתפלה הראשונה שהתפלל אברהם אבינו היה על סדום. ואף שידע השם יתברך שלא יפעול בתפלתו שלא ימצא אף עשרה צדיקים. מכל מקום הועילה תפלתו להציל את לוט. שממנו יצא דוד המלך ע"ה שנאמר מצאתי דוד עבדי ובמדרש רבה (פ' נ) "היכן מצאתי? בסדום!", עכ"ד. פירוש, כי דוד המלך יצא מרות המואבי מזרעו של לוט, ולזה פעל אברהם אבינו בתפלתו! לא מיד, ולא דבר שרואים כאשר לומדים פרשת וירא, רק התוצאה היתה לאחר דורות רבות!

הקדמה מתורת האריז"ל

ומעתה נשתדל בס"ד להעתיק חלק מדברי התפארת שלמה, והוא מה שמקדים להביא מה שמבואר בכתבי האריז"ל כי עד משה רבינו ועד בכלל ירדו מבריות עולם נשמות גבוהות עד מאד לכלל עוה"ז, וכל הנשמות שהיו בדורות הראשונים באו אח"כ בתוך בני ישראל, והשי"ת ב"ה חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, לכן נתגלגל כמה פעמים בדור המבול ואח"כ בדור הפלגה ואח"כ באנשי סדום ולא הצליחו עד כאן שנתגלגלו פעם ד' במצרים, והם בני ישראל שהיו במצרים ושם נתקנו ע"י משה רבינו עליו השלום, והם היו דור דעה שעמדו בהר סיני לקבל התורה וראו השכינה פנים בפנים ע"כ. וזה היה הכוונה מאת השי"ת שרדף אברהם אבינו אחרי המלכים דוקא (בפ' לך-לך), הלא היה באפשרי להציל את לוט בלא זה. אך זה היה סיבה מאת ה' לרדוף אברהם אחריהם ולהכותם כדי להוציא הנשמות וניצוצות הקדושות שהיו מובלעים תוך הקליפות. וכל ענין הרכוש שהיה עם אברהם אבינו בהמלחמה עם המלכים בפ' לך-לך היה עבור הניצוצות הקדושות והנשמות להחזירם אל הקדושה (ע"ש).

וממשיך התפארת שלמה - והנה מבואר במשנת האריז"ל באורך כי מעיקר כח התפלה שנתקן בכל יום ויום הוא להעלות ברוי הניצוצות הקדושות מתוך הקליפה (!) וזהו היתה כוונת השי"ת בזה במה שהודיעו מהפיכת סדום (שם יח, כ) זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו' כל זה היה מחסדי השי"ת ב"ה ורחמנותו הגדול עד אין שיעור על נשמות האלו שהיו בסדום שרצה השי"ת ב"ה שאברהם אבינו ע"ה יתפלל עליהם ויוציאם משם מתוך הקליפה בתפלתו עליהם לבל ידח ממנו נדח. וזש"א (שם יז) "המכסה אני מאברהם אשר אני עושה", כי זהו הדבר הוא הכרח מאד להודיע לאברהם ממעשה הנשמות הגבוהים האלו המשוקעים בסדום שהוא יעלה אותם לבל יאבדו וזהו שהתפלל עליהם אברהם אבינו ע"ה כל כך - [ועתה מוסיף הנקודה שרוצים להדגיש..] ובעזרת ה' הועילה תפלתו כי גדלו והצליחו וגם עשו פרי שאח"כ באו הנשמות האלו למצרים ויצאו לחירות עולם (!) כמ"ש כן בהאר"י ז"ל. ובזה יתישב הכל לנכון. שקודם לכן הודיעה התורה שכך נכון לעשות להתפלל על כל צרה שלא תבא להציל לנפשות העשוקים מתוך הקליפה וכן אחר כך וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם והעלה אותם הניצוצות קדושות ותיקנם, עכ"ד.

חיזוק גדול לעבודת התפלה

הנה זכינו לאור גדול להבין ביתר עומק עבודת התפלה שאולי לא ידענו עד כמה אנחנו פועלי בתפלתו, יש סוגיא של "העלאת ניצוצות הקדושות" אשר כמו הרבה מהתיקונים שפועלים עם התורה והמצוות שלנו, הם מדברים השייכים לסתרי תורה, בכל זאת זהו המציאות, ויש תוצאות נוראות מעבודתנו שלא חולמים עליהם, ולכן כאשר באים עם הנסיון שלא רואים פירות מהתפילות שלנו, צריכים לזכור, מה שגילה לנו רבי צדוק, כי התפלה של אברהם אבינו כי לאחר דורות רבות, נכדו דוד המלך יצא משם, ועליו נאמר "והיכן מצאתי? בסדום!" וכמו כן לזכור הגילוי הנורא של התפארת שלמה בשם האריז"ל, כי אנשי סדום זכו לתיקון כאשר נתגלגלו בדור יוצאי מצרים - והכל ע"י התפלה של אברהם אבינו - ואמנם התקבל תפילתו ופעל הרבה יותר ממה שרואים בפרשת השבוע. ודבר זה יכול לחזק אותנו מאד בעבודת התפלה, ולגשת מתוך אמונה פשוטה, כי כל תפלה פועלת, בין אם רואים התוצאות ובים אם לא רואים אותם!

אל ימנע מן הרחמים

ונסיים בדברי התפארת שלמה בהקטע לפני זה (ד"ה א"י וילך ה' וגו') "ואברהם שב למקומו. ר"ל אע"פ שהלך הקב"ה ממנו ולא הועיל בתפלתו כלום על סדום. אעפ"כ אברהם שב למקומו להתפלל על בני". ואברהם עודנו עומד בתפלה על עמו בני. וכן נכון לכל איש ישראל אע"פ שרואה שאין תפלתו מועלת אע"פ כן אל ימנע מן הרחמים להעתיך אל ה' תמיד! ולכן כאשר עדיין יש רח"ל 101 שבויים ביד האויבים, וכלל ישראל כבר שפכו ימים ונהרות של דמעות ותפילות ותחנונים עליהם ועל כל אחינו בני ישראל, צריכים להתחזק ולדעת כי "אל ימנע מן הרחמים להעתיך אל ה' תמיד" ולדעת כי פועלים נוראות בכל תפלה ותפלה!